

Önsöz

YAYIN İLKELERİ ANIMSATMA

Hatırlanacağı üzere, Ocak 2011 sayısında yer verilen önsözde, Teknik Dergi yayın ilkelerinin son yıllardaki gelişmeler ışığında gözden geçirildiği, bazı ilkelerin değiştirildiği, bazı ilkelerin yeniden tanımlandığı duyurulmuş ve yeni ilkeler açıklanmıştı. Son bir yıl içinde Yayın Kurulu'na ulaşan yakınmalar, sözü edilen önsözde verilen açıklamaların, yazarlardan bazılarının dikkatinden kaçmış olabileceği izlenimini uyandırmaktadır. Bu nedenle, yeni yayın ilkelerinin Teknik Dergi okurlarının ve yazarlarının bilgisine bir kez daha sunulmasının yararlı olacağı düşünülmektedir. Bu çerçevede, Teknik Dergi yayını etiği anlayışının da biraz daha kapsamlı biçimde açıklanmasının, yanlış yorum ve anlayışların giderilmesine yardımcı olacağı umulmaktadır.

Geçen yıl yayımlanmış olan önsözde açıklanan başlıca yayını ilkesi değişiklikleri aşağıda özetlenmektedir.

- Teknik Dergi her zaman yalnızca “özgün bilimsel çalışmaları” yansıtan yazılara yer vermeye özen gösterilmiştir. Özgün olduğu ileri sürülebilse bile, bilime veya uygulamaya bir yenilik getirmeyen çalışmalara Teknik Dergi’de yer verilmesi uygun görülmemektedir. Bu nedenle, “özgünlük” kapsamı içinde, çalışmanın ya yeni bilgi üretmiş olması veya varolan bilgiye yeni bir boyut kazandırmış olması, ya da yeni bir yöntem geliştirmiş veya bilinen bir yöntemi elle tutulur bir ölçüde iletmiş olması koşulu aranmaktadır.
- Tamamlanmamış bilimsel çalışmaların öndeğerlendirme sonuçlarını aktaran yazılar için “kısa bildiri” deyimi yerine “teknik not” deyimi kullanılmakta ve bu tür yazıların her sayfasına “teknik not” yazılmaktadır.
- Bütün ciddi bilimsel dergilerin yaptığı gibi, hiçbir yazara red gerekçesi bildirilmemesi ilkesi benimsenmiştir.
- Bir etik ihlali ile karşılaşılması durumunda, Yayın Kurulu’nun, kendi olanakları çerçevesi içinde ulaştığı kanıyı hiçbir biçimde tartışmaya açmaksızın, uygun göreceği yaptırımları uygulamasına karar verilmiştir.

Bu noktada, Teknik Dergi yayını etiği anlayışının biraz açıklanmasının, yararlı olacağı düşünülmektedir. Bilindiği gibi, toplumumuzda etik ihlalleri fazla önemsenmemekte, hatta kimileri tarafından doğal sayılmaktadır. Teknik Dergi bu anlayış içinde değildir.

Ancak, Teknik Dergi etik denetçisi de değildir; yayımlanmak üzere gönderilmiş olan yazıları, etik açısından araştırmayı kendi görevi saymamaktadır. Yazarlarına güvenmek ve herbir yazarın imzaladığı özgünlük taahhüdünü doğru saymak eğilimindedir.

Bununla birlikte, yayımlanmış veya yayımlanması dileğiyle gönderilmiş bir yazıya ilişkin bir etik ihlali belirtisi ile karşılaşılması durumunda, konuyu kendi etik anlayışı içinde

ve kendi olanakları çerçevesinde özenle değerlendirir ve uygun göreceği yaptırımı uygular. Teknik Dergi'nin tek yaptırımı, bir veya birden fazla yazının yayımlanmaması olduğundan ve bu karar da Yayın Kurulu'nun yetki alanı içinde bulunduğundan, değerlendirme sonunda ulaştığı kararı hiçbir biçimde tartışmaya açmaz.

Okurlar tarafından hoşgörü ile karşılanacağı umularak, herkesçe bilinen başlıca yayın etiği ihlali türlerinin kısaca anımsatılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Aşırma (intihal, plagiarizm) - Başkasına ait bir düşünceyi, bulguyu, veriyi veya metni kendi üretimi imiş gibi sunmak.

Alıntı (quotation) veya **çalıntı** - Tırnak içinde farklı karakterlerle yazılarak ve gerektiği gibi referans verilerek yapılan bir paragraflık alıntı etiğe uygun bir alıntıdır. Bu kurallara uyulmaz ve alıntı yazı metninin devamı gibi sunulursa, alıntı değil, çalıntı olur.

Fabrikasyon (fabrication) - Hiç yapılmamış bir çalışmayı yapılmış gibi anlatarak hayali verilere (deney sonucu, anket sonucu vb) dayalı sonuçlar sunmak. Bir çalışmanın hoş gitmeyen sonuçlarını hoş gidecek biçimde yeniden düzenlemek ya da hoş gitmeyen sonuçları yok etmek de fabrikasyonun bir alt türüdür.

Dilimleme (slicing) - Yapılmış olan bir çalışmayı yapay biçimde parçalayarak, birçok bölümü aynı, bazı bölümleri ve vurgusu farklı çok sayıda yayın yapmak. Anlamlı sınırlar içinde kaldığı sürece (örneğin, kapsamlı bir doktora çalışmasının içerdiği deneysel ve kuramsal çalışmaların ayrı ayrı yayımlanması) bir etik ihlali oluşturmayan bu uygulama, yapay biçimde parçalama niteliği kazandığı zaman bir etik ihlal oluşturur. Kesin bir sınır tanımlamak zorsa da, ortak bölümlerin yazı içinde 1/10 düzeyini aşmaması bir ölçü olabilir.

Duplikasyon (duplication) - Aynı çalışmayı farklı yerlerde birden çok kez yayımlamak. Amacı, anlamı, dili, muhatabı (seslendiği grup) değişik olan ve özgünlük konusuna önem verilmeyen ortamlarda yapılan bir veya iki tekrar tolere edilebilirse de, özgünlüğe önem veren, hatta özgünlük taahhünamesi imzalatan bir dergide yapılırsa etik ihlali olur.

Katkısı olmayan yazar - Çalışmaya katkı yapmamış kişilerin yazarlar arasına eklenmesi.

Teknik Dergi'nin karşılaştığı en yaygın etik ihlali duplikasyondur. Sınırları ve koşulları bir ölçüde tartışılabilirdi için olsa gerek, bu yola gitmek bazı yazarlara çekici gelebilmektedir. Teknik Dergi bu konuyu çok önemsemekle birlikte, etik denetçiliği yapmak, her yazının benzerlerini araştırmak niyetinde değildir. Teknik Dergi için en önemli dayanak, yazarların imzaladığı özgünlük taahhünamesidir. Bu nedenle, özgünlük taahhünamesini imzalarken yazarların iki kez düşünmeleri, vicdanlarının sesini dinlemeleri beklenmektedir. Bir eksik yayın yükseltilmeyi belki bir süre geciktirebilir, ama insanın kendisine duyduğu özsaygıyı yitirmesinin neden olduğu hasarın telafisi neredeyse olanaksızdır.

Teknik Dergi okurlarının ve yazarlarının bilgisine saygı ile sunar, sağlık, mutluluk ve başarılar dileriz.

Tuğrul Tankut
Yayın Kurulu adına